

Ermənistan geosiyasi dönüş nöqtəsindədir

Paşinyanın Strasburqda etdiyi çıxış İrəvanın yeni reallıqları qəbul etdiyinin göstəricisidir

Ermənistan hökumətinin siyasətində müşahidə olunan pragmatik dəyişiklik ölkənin ən kəskin dönüş nöqtələrindən biridir. Baş nazir Nikol Paşinyanın müxtəlif beynəlxalq və daxili platformalarda səsləndirdiyi tezislər "böyük Ermənistan" utopiyasından imtina olunduğunu, regional reallıqların məcburən də olsa, qəbul edildiyini təsdiqləyir.

Hökumət rəhbərinin Strasburqda Avropa Parlamentinin kürsüsündən dilə gətirdiyi fikirlər də Ermənistanın xarici siyasətində və hərbi-siyasi doktrinasında baş verən fundamental dəyişikliyin təzahürüdür. Paşinyan öz çıxışında uzun illərdir arxalandıqları "hərbi balans" və "status-kvo" siyasətinin iflasını açıq şəkildə etiraf edib. Baş nazir vurğulayıb ki, təhlükəsizlik anlayışı zamanla hərbi yanaşmadan siyasi-diplomatik yanaşmaya doğru dəyişir: "Təhlükəsizliyin yeganə qarantı sülhdür. Sülhdən daha etibarlı qarant yoxdur. Düşünürəm ki, bu məntiqə daha çox fokuslanmalıyıq".

Nikol Paşinyan bu çıxışı ilə təhlükəsizliyin siyasi tanınmadan asılı olduğunu vurğulayaraq Ermənistan cəmiyyətini sonu fəlakət olan illüziyalardan uzaqlaşdırmağa çalışır. Paşinyan ölkədəki revanşist qruplardan fərqli olaraq aydın dərk edir ki, Ermənistanın hərbi resursları Azərbaycanın güclənən hərbi-siyasi potensialı qarşısında dayanıqsızdır. Ona görə də Ermənistanın mövcudluğunu yalnız beynəlxalq hüquq və qarşılıqlı tanınma müstəvisində qoruya biləcəyinə diqqət çəkir. Bu həm də illərlə Rusiyanın hərbi çətiri altında təhlükə

kəsizlik axtaran Ermənistanın kənar güclərə inamsızlığının nümayişidir. Yəni Paşinyan demək istəyir ki, ordu, yaxud kənar dəstək Ermənistanı sülh qədər etibarlı qoruya bilməz. Baş nazirin ritorikası həm də Qərbə mesajdır. O, Ermənistanı "sülhsevər və diplomatik həll tərəfdarı" kimi təqdim edərək regionda yaranmış yeni reallıqlarda beynəlxalq dəstəyi özünə cəlb etməyə çalışır.

N.Paşinyan bildirib ki, şəxsən özü vətəndaş cəmiyyəti nümayəndələrinin Azərbaycanla sərhəddəki Kirants kəndinə səfərlərini təşkil edir ki, insanlara "sülh" deyəndə nəyi nəzərdə tutduqlarını, "real Ermənistan" deyəndə nə demək istədiklərini göstərsin: "Biz Ermənistan və Azərbaycan arasında sülhü 21 dekabr 1991-ci il tarixli Almatı Bəyannaməsi əsasında bir-birimizin ərazi bütövlüyü, suverenliyi və müstəqilliyini tanımaqla qurmuşuq". Baş nazirin bu bəyanatı Ermənistanın daxili siyasətində son ayların ən mübahisəli mövzusu olan "real Ermənistan" konsepsiyasının praktiki tətbiqidir. Ələlxüsus, Kirants (Xeyrımli) kəndi üzərindən aparılan bu təbliğat psixoloji keçid dövrünün anonsudur. Paşinyan çalışır ki, ermənilər sərhəd di-

rəklərinin əhəmiyyətini anlasınlar və dirəkdən o tərəfin başqa dövlətin ərazisi olduğunu birmənalı qəbul etsinlər. Paşinyanın 1991-ci il Almatı Bəyannaməsini hər çıxışında xatırlatması təsadüfi deyil. Baş nazir bu bəyannaməni sülhün təməli, mövcud sərhədlərin toxunulmazlığının yeganə legitim sənədi kimi təqdim etməklə daxildəki revanşist qüvvələrin "sərhədlər yenidən çəkilməlidir" iddialarını sıradan çıxarır.

Hökumət rəhbəri Ermənistan və Azərbaycan arasında sülhün bərqərar olduğunu desə də, sülhün yayğıya ehtiyac duyduğunu, əks halda çox tez dağılacağını bildirib. Baş nazirin ifadələri sülhə ehtiyac duyan bir ölkənin hər an hər şeyi itirə biləcəyi

qorxusunu bariz şəkildə ortaya qoyur. Hökumət başçısı xarici auditoriyaya müharibə səhifəsinin qapandığı mesajını verməklə bərabər, yekun sülh müqaviləsinin hələ imzalanmamasını və sərhədlərin tam delimitasiya olunmamasından irəli gələn narahatlığını dilə gətirir. Bu yanaşma erməni toplumunu revanşistlərə uymaqdan çəkindirmək taktikası da hesab oluna bilər.

N.Paşinyan daxildəki müxaliflər və onların xaricdəki havadarları tərəfindən mütəmadi gündəmə gətirilən Qarabağdakı ermənilərin könüllü Ermənistana köçməsi məsələsini də diqqətdən kənarda qoymayıb. Baş nazir bu məsələdə strategiyalarının tam aydın olduğunu söyləyib: "Qarabağdan olan bacı-qardaşları-

mız Ermənistan vətəndaşlığını almamalı və həmişəlik Ermənistanda məskunlaşmalıdırlar". Paşinyanın dəfələrlə səsləndirdiyi bu ifadələri Avropa Parlamentinin kürsüsündən təkrar bəyan etməsi "miatsum" ideologiyasının və Qarabağdakı ermənilərdən siyasi rıçaq kimi istifadə etmək cəhdlərinin "dəfn olunması"nın növbəti elanıdır. Hökumətin Qarabağı könüllü tərk etmiş ermənilərə vətəndaşlıq verməsi onların "qayıdış" adı altında hər hansı siyasi-hərbi revanşist hərəkətlərə qoşulma ehtimalını minimallaşdırmaq cəhdidir.

Baş nazir din adamları və onların dəstək verən xarici qüvvələrin söylərinə baxmayaraq, Azərbaycanla ölkəsi arasında yeni mühari-

bənin olmayacağını birmənalı bəyan edib: "Yeni müharibəyə, minlərlə qurban bahasına əldə olunmuş sülh və müstəqilliyin anti-xristian məqsədlər naminə qurban verilməsinə imkan verməyəcəyik".

Son dövrlərdə Paşinyan kilsəyə qarşı çox sərt tonla çıxış edir. O, "anti-xristian məqsədlər" ifadəsi ilə kilsə rəhbərliyinin mənəvi baxımdan deqradasiyaya uğradığını göstərməyə çalışır. Özünü "sülhün qaranlığı", kilsəni isə "müharibə təbliğatçısı" kimi qələmə verərək cəmiyyəti seçim qarşısında qoyur.

Nəticə etibarilə rəsmi İrəvan "tərxixi Ermənistan" xülyası ilə yaşamağın dövlət üçün ölümcül olduğunu anlayır və regionun əsas oyunçuları ilə real münasibətlər qurmağa çalışır. Lakin bu yol heç də rəvan deyil, çünki Paşinyan daxildəki revanşistlərlə, cəmiyyətdəki psixoloji travmalarla və regional güclərin maraqları arasında manevr etmək çətinliyi ilə üz-üzədir. İstənilən halda indi top Ermənistan ictimaiyyətində və onun rəhbərindədir. Paşinyanın irəli sürdüyü konsepsiya Ermənistanın müstəqil bir dövlət kimi mövcudluğunu davam etdirməsi üçün son şansıdır. Ermənistanın hazırkı konstitusiyasında ərazi iddiaları tamamilə aradan qaldırılacağı təqdirdə Bakı İrəvanla yekun sülh sənədinə imza atacağını ən yüksək səviyyədə dəfələrlə elan edib.

*İsmayıl QOCAYEV,
"Azərbaycan"*